

УДК 796.032:37

ББК 74.267.57

Станіслав Сапрун

СТАВЛЕННЯ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ДО ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ТА ОЛІМПІЙСЬКОЇ ОСВІТИ

У статті висвітлено основні питання поєднання фізичної культури і олімпійської освіти учнів початкових класів. Визначені основні напрямки вдосконалення навчально-виховного процесу в школі на основі ідей олімпізму.

Ключові слова: олімпійська освіта, олімпізм, учні, навчально-виховний процес.

В статье освещены основные вопросы сочетание физической культуры и олимпийского образования учащихся начальных классов. Определены основные направления совершенствования учебно-воспитательного процесса в школе на основе идей олимпизма.

Ключевые слова: олимпийское образование, олимпизм, ученики, учебно-воспитательный процесс.

The author of the article highlights the main features of the combination of Physical and Olympic education at primary school. Main approaches of educational process improvement at school based on the Olympic ideas are determined.

Keywords: olympic education, olimpizm, pupils, educational-educate process process.

Постановка проблеми та аналіз результатів останніх досліджень. Стрімке погіршення стану здоров'я та фізичного розвитку школярів викликає занепокоєння з боку фахівців та пошуку оптимальних шляхів вдосконалення сучасної освітньої системи. Саме у молодшому шкільному віці спостерігаються ще відносно посередні результати, а починаючи з 5 класу кількість учнів віднесених до СМГ та тих, хто має низькі показники фізичного стану стрімко зростає [1, с.56–81]. Незважаючи на зміну самої структури навчального процесу у школі, все ж немає вагомої причини через котру школярі з кожним роком погіршують власні результати з фізичної підготовленості, рівня соматичного здоров'я, частіше хворіють, менше відвідують спортивні секції [3, с.180–186; 4, с.23–30].

Багато сучасних фахівців намагаються вдосконалити процес навчання у школі та оптимізувати спосіб ведення життя школярами, проте теоретичні напрацювання переважно залишаються відомими серед певного кола науковців. За останні 20 років активно зростає інтерес до олімпійської освіти, однак лише декілька країн пропагують ідеї олімпізму у школах [1, с.121–134; 3, с.36–47]. Зарубіжні науковці (Binder, D., 1999; Müller, N., 2001; Naul R., 1998) намагаються диференціювати програми з олімпійської освіти відповідно до віку школярів і впроваджують їх на державному рівні, а вітчизняні та пострадянські держави (Булатова М., 2005; Єрмолова В., 2010; Москаленко Н., 2005; Вацеба О., 2007; Матвеев С., 2007; Столяров В., 1993) [3, с.76–88] прагнуть реалізувати спершу в межах позакласної та навчально-виховної роботи у позаурочний час.

Мета дослідження – виявити характер ставлення учнів 4-тих класів до фізичної культури та олімпійської освіти.

Методи дослідження. Для реалізації поставленої мети використовували теоретичний аналіз та узагальнення наукових джерел, бесіди, анкетування.

Результати дослідження та їх обговорення. Анкетування проводилось на базі загальноосвітніх шкіл м. Тернополя та Тернопільської області протягом березня–травня 2011/2012 навчального року. Анкети роздавались особисто учням шкіл на уроках фізичної культури та інших. Школярі отримували короткий інструктаж із правил запов-

нення анкети та роз'яснення деяких особливостей вибору варіантів відповідей. У опитуванні взяли участь 462 учні 4-их класів. Запитання та варіанти відповідей були максимально доступними та зрозумілими для дітей молодшого шкільного віку. В переліку питань анкети було 14 запитань із декількома варіантами відповідей. Структуру питальника умовно можна розподілити на три частини: перша – інформаційний блок запитань (область, район, школа, клас), друга – визначення ставлення до фізичної культури та спорту загалом, третя – деталізація умов поширення основ олімпійської освіти серед школярів.

Після питань з визначення загальної інформації про учня слідує запитання з визначення зайнятості дітей у післяурочний час, тобто чи відвідують учні секції чи гуртки. Понад 50% (233 учні) відвідують регулярно спортивні секції, що є досить високим результатом та перспективним показником фізичного здоров'я підростаючого покоління. Пропонувались і ще інші варіанти, зокрема 22,1% (102) – відвідували, але на даний час не є зайнятими у будь-яких секціях і 10% (46) – на даний момент не відвідують, але планують найближчим часом розпочати. Негативну відповідь була отримана тільки від 17,6% (81), котрі не відвідують гуртків і не мають жодних планів у майбутньому відвідувати (рис. 1).

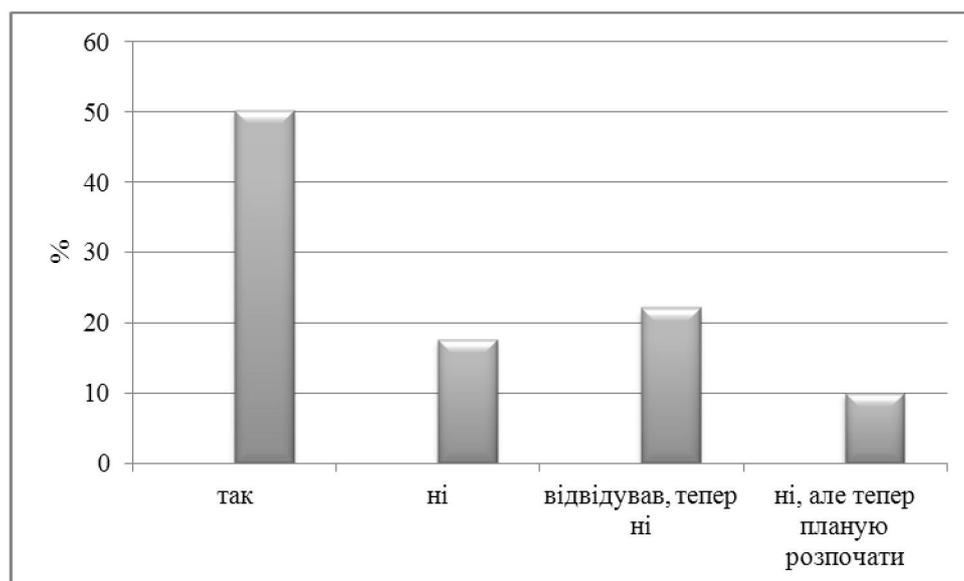

Рис. 1. Відвідування учнями спортивних секцій або гуртків

Щирість та відвертість молодших школярів була відчутна у відповідях на запитання із визначення оптимальної та достатньої для них кількості уроків фізичної культури протягом тижня. Лише 3,4% (16) вважають, що 3 уроки – це забагато. Це невелика частина учнів, котрі негативно відносяться до уроків фізкультури, а з кожним наступним роком навчання кількість таких учнів стрімко зростає. Завадити цьому слід ще у молодшому віці, коли психіка та свідомість дітей сприймає усе досить швидко та закріплюється в уяві на довгі роки. Велика кількість дітей саме із 3–4-тих класів розпочинають заняття обраними видами спорту. Відповідно до цього 57% (263) бажають, щоб на протязі навчального тижня у школі уроків фізкультури було більше, що є прямим показником захоплення цим предметом, адже саме цей урок учні подекуди чекають з нетерпінням від першого уроку. Значна кількість учнів, а це 39,6% (183) цілком згодні із прийнятим розкладом занять у школі і вважають достатніми три уроки фізкультури (рис. 2).

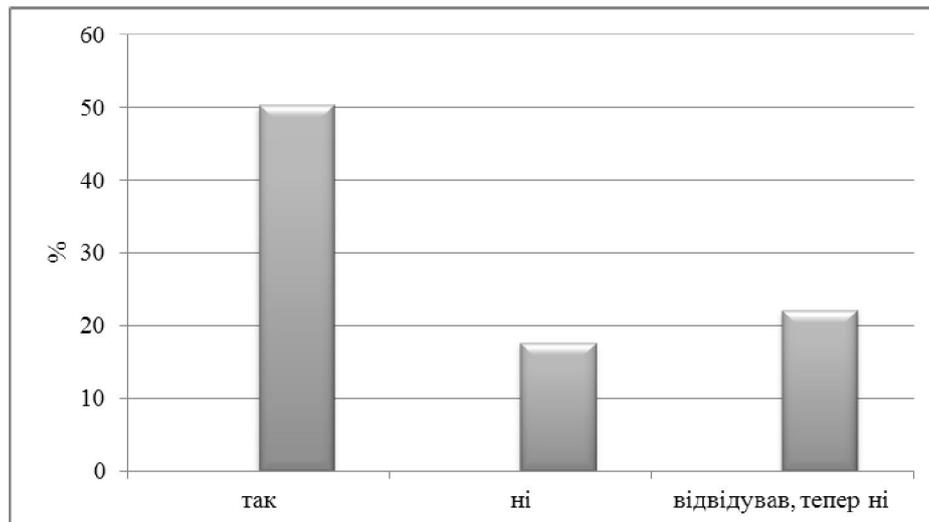

Рис. 2. Вибір учнями оптимальної кількості уроків фізкультури на тиждень

Після визначення оптимальної кількості уроків було поставлено завдання визначити кількість позакласних різноманітних заходів та конкурсів, котрі проводяться у школі. Безумовна більшість, а це 74,2% (343) вважають, що та кількість позакласних заходів є повністю достатньою. І лише 22,7% (105) виявили зовсім протилежні думки, що цих заходів абсолютно недостатньо. Байдушних учнів при опитуванні виявилось не так багато, а саме – 3,1% (14), котрі обрали варіант з повною незацікавленістю кількістю та змістом проведених позакласних забав, вікторин і конкурсів.

Продовжуючи попереднє запитання учні повинні були визначитись із своєю зацікавленістю та активністю при підготовці та проведенні різних спортивних заходів, свят і змагань. Більшістю був обраний варіант в якому вони цілковито згодні та мають бажання приймати активну участь – 77,7% (359). Значно менша кількість – 14,9% (69) учнів особливого бажання не мають, а 7,4% (34) – взагалі це питання не цікавить і не є для них проблемним.

З першого погляду досить примітивне запитання було адресоване учням, але все ж виявились ті, кому урок фізкультури не подобається, що у 4-му класі зустрічається доволі рідко. Але 1,8% (8) школярів цей урок взагалі не до вподоби, ще такий же кількості учнів і зовсім байдуже це запитання. А от решта учнів звичайно чітко відповіли позитивними відповідями – 96,6% (446).

У відповідь на наступне запитання пропонувались на вибір декілька варіантів. Основним джерелом інформації звідки учні отримують інформацію про фізичну культуру та спорт виявились вчителі у школі – 36,4% (203), що відповідно ще раз наголошує на значній, а можливо і вирішальній ролі вчителя та його діяльності протягом перебування дітей у стінах школи. Приблизну рівність голосів отримали інші варіанти, але все ж трішки більше – 19,9% (111), обрали теле- і радіопередачі. Наступним за значущістю виявились: тренер із спортивної секції – 16,7% (93) та ресурси Інтернет – 15,4% (86). Також значний вплив на формування спортивної освіченості школярів від батьків та родичів вдома – 11,6% (65).

З кожним наступним запитанням рівень складності трішки збільшувався, але й більше конкретизував завдання анкетування. Відповіді на запитання з володіння знаннями про Олімпійські ігри, спортсменів та види спорту були доволі перспективними, зокрема стверджуючу відповідь обрали 44,8% (207). Частково володіють олімпійськими та спортивними знаннями – 35,3% (163), а от 19,9% (92) учнів це взагалі нецікаво і не є для них актуальним.

Що до отримання ще більше інформації про спорт та фізичну культуру учні виявились більш зацікавленими і 70,2% (324) школярів таке бажання мають. Лише 7,3% (34) висловили різко негативну відповідь і не бажають збагачуватись знаннями про видатних спортсменів та Олімпійські ігри. Окремі учні, а це 22,5% (104) згодні оволодівати все новими спортивними знаннями, проте лише тим, що саме їх цікавить та захоплює.

Заключні запитання націлюють учнів на ключові проблеми, що вивчаються, а саме популяризація олімпійської освіти. У запропонованому запитанні звучали три слова: олімпізм, олімпійська освіта та Олімпійські ігри, але найбільша вірогідність ототожнення з цими словами змісту усього олімпійського руху напевно зводився суто до проведення Олімпійських ігор – найпопулярніших спортивних змагань у світі. Але ці словосполучення були відомі – 70,3% (325) учням, що є високим результатом освіченості і тільки 12,6% (58) учнів обрали відповідь з негативною відповіддю, де школярам про олімпійську освіту та олімпізм взагалі нічого не відомо. Дещо більша кількість школярів – 17,1% (79), ці слова відомі, але вони не розуміють, що вони означають.

І заключне запитання включало варіант із доповненням відповіді самими учнями, окрім двох варіантів з визначеннями. Пропонувалось підібрати найбільш відповідний варіант або написати свій чи обрати декілька відразу на визначення здорового способу життя. Загалом в учнів виникло досить багато варіантів, зокрема дехто об'єднав два варіанти або ж писав свій варіант з доповненнями з попередніх відповідей. Але найчастіше звучали: заняття спортом, фізкультурою, різними іграми та забавами – 41% (218). Дещо менша кількість учнів – 38,2% (203), але варіантів набагато більше, зокрема найпопулярнішими були наступні: заняття спортом, здорове харчування, сон, зарядка, прогулянки на свіжому повітрі, рухливі ігри, відпочинок та не вживати алкогольні напої. До речі усі словосполучення були у тій чи іншій мірі правильними, адже розкривають зміст здорового способу життя з різних сторін та сфер впливу. Значно менша кількість школярів – 20,8% (111) обрали, як визначення: здорове харчування, сон та дотримання особистої гігієни.

Підсумовуючи відповіді учнів на запитання анкети можна стверджувати про все ж таки деяку недостовірність відповідей, адже при виборі правильних та прийнятних для них варіантів ми не перевіряли обізнаність їхню з тими чи іншими термінами, зокрема, як олімпійська освіта, олімпізм, спорт та ін.

Висновок

Проведене анкетування серед учнів 4-тих класів дає можливість стверджувати, що понад 70% школярів прагнуть займатись фізичною культурою, активно відвідувати будь-які спортивні заходи і отримувати інформації про спортивну діяльність. Активне впровадження основ олімпійської освіти у навчально-виховний процес учнів початкових класів має базуватись на збільшенні позакласних виховних і спортивних заходів, поданні різноманітної інформації на олімпійську тематику та збільшенні рухової активності школярів.

1. Єрмолова В. М. Олімпійська освіта: теорія і практика : навч. посіб. / В. М. Єрмолова. – К., 2011. – 335 с.
2. Куроченко І. О. Організація олімпійського руху / Куроченко І. О. – Бровари : АНФ ГРУП, 2012. – 276 с.
3. Москаленко Н. В. Теоретико-методичні засади інноваційних технологій в системі фізичного виховання молодших школярів : дис. ... д-ра наук з фіз. виховання і спорту : 24.00.02 / Москаленко Наталія Василівна. – Д., 2009. – 470с.
4. Твій перший олімпійський путівник / М. М. Булатова, В. М. Єрмолова, Д. В. Белокуров та ін. ; за заг. ред. М. М. Булатової. – 3-тє вид., доп. – К. : Олімпійська література, 2010. – 108 с.

Рецензент: канд. наук з фіз. вих., доц. Мальона С. Б.